

Bijenlandschap West-Brabant

Activiteiten 2026-2027

Datum: 25 november 2025

Inleiding

Bijenlandschap West-Brabant werkt aan een aaneengesloten netwerk van leefgebieden voor bijen en andere bestuivers in West-Brabant, dat duurzaam jaarrond voldoende voedsel en nestelgelegenheid biedt voor bijen en andere bestuivers. Zowel binnen als buiten de bebouwde kom, in de openbare ruimte maar ook op particulier terrein, bedrijventerreinen, natuurgebieden en in de agrarische omgeving, zoveel mogelijk aansluitend op bestaande en te ontwikkelen natuurterreinen. Van onze inzet voor bestuivers profiteren ook andere dieren en planten. Het netwerk 'Bijenlandschap West-Brabant' is ontstaan in 2017.

Waarom werken voor bijen en andere bestuivers?

Wilde- en honingbijen zijn door hun rol in het bestuiven van planten onmisbaar voor het behoud van flora en fauna in Nederland: bestuiving is noodzakelijk voor meer dan 85% van de wilde planten in de natuur.

Daarnaast hebben zij een cruciale economische functie in de land- en tuinbouw. Bestuiving is noodzakelijk voor een groot deel van onze voedselgewassen, met name groente en fruit.

Wilde bijen, honingbijen, hommels en andere soorten bestuivers zoals zweefvliegen en vlinders zijn hierbij van groot belang. Wereldwijd gaan bijen en andere bestuivers achteruit in soorten en aantallen. En ook in Nederland gaat het niet goed: op dit moment zijn er 360 verschillende bijen soorten in Nederland waarvan 40% in meer of mindere mate wordt bedreigd. En ook weten we inmiddels dat actie ondernemen echt effect heeft!

Bijen en andere bestuivers zijn essentieel voor ons ecosysteem en onze biodiversiteit. Een vermindering van bestuivers betekent dat veel plantensoorten mogelijk zullen verdwijnen, samen met andere organismen die direct of indirect van hen afhankelijk zijn.

Het Bijenlandschap West-Brabant is naast een inhoudelijk, vooral ook een sociaal netwerk. Het gaat om het betrekken en inspireren van mensen om daarna samen aan de slag te gaan. Sterk aan het samenwerkingsverband is dat de nadruk ligt op uitvoering door de partijen zelf. De bijen en andere bestuivers zijn gebaat bij een bijvriendelijk ingerichte en beheerde buitenruimte. Alle partners zijn met het bijvriendelijk inrichten en beheren van de groene ruimte aan de slag.

Heel belangrijk en waardevol is en blijft de verbinding met de wetenschap. Bijenlandschap West-Brabant en Wageningen Environmental Research, Naturalis Biodiversity Center en EIS Kenniscentrum Insecten trekken al jaren nauw samen op. Hierdoor is voor het bijenlandschap de meest actuele kennis voorhanden en nieuwe inzichten kunnen worden vertaald naar de praktijk. En andersom is het voor de wetenschappers waardevol dat de ervaringen uit de praktijk voor hen toegankelijk en beschikbaar zijn.

De toegevoegde waarde van Bijenlandschap West-Brabant

- De kracht van ons netwerk ligt met name in de verbinding, het samen leren, van de specialisten en van elkaars projecten.
- De samenwerking geeft daarmee individuele organisaties steun, in de vorm van kennis, ervaringen en aanmoediging.
- Dit helpt de partners om de nieuwe, bijvriendelijke, werkwijze in te passen in de organisatie en cultuur.
- De organisatiekracht is een ander belangrijke factor: het netwerk ontstond niet vanzelf en blijft ook niet vanzelf bij elkaar. Er ligt verbindingswerk, kennisdelen en lobbywerk aan ten grondslag.
- Er is gekozen voor één zichtbaar en meetbaar doel: de bijen en overige bestuivers. Dit doel heeft echter wel een veel breder bereik: ontwikkelingen bij de bestuivers zeggen ook wat over of hebben effect op de voedselvoorziening, biodiversiteit, gezondheid, vitale leefomgeving, landschappelijke kwaliteit (etc.).
- Het netwerk is een slagvaardig netwerk, dat met hulp van een goede onderbouwing ook werkelijk resultaat boekt.

Hierna zijn de plannen voor de komende 2 jaar uitgewerkt. Het beschrijft onze ambities. Het plan heeft daarbij ruimte om, met het doel voor ogen, de plannen aan te passen of nieuwe, nu nog onbekende, vraagstukken op te pakken. Met als uitgangspunt uiteraard dat de activiteiten ertoe bijdragen dat we dichterbij ons doel komen: een robuust leefgebied voor bijen en bestuivers in West-Brabant.

Activiteiten voor 2026 en 2027

1. Organisatie en communicatie

Hiertoe behoren werkzaamheden zoals:

- Opstellen en actualiseren van de plannen en begroting en de samenwerkingsovereenkomsten
- Administratieve werkzaamheden
- Het actueel houden van de website, social media en het opstellen van nieuwsbrieven
- Het organiseren van de jaarbijeenkomst voor alle partners
- Het verzorgen van presentaties, opstellen communicatiematerialen, voor en door derden zoals collega bijenlandschappen, partners van ons bijenlandschap, Kennis Impuls Bestuivers, WUR, Nederland Zoemt, EIS etcetera.
- Netwerk in stand houden en versterken (extern) - o.a. Nationale bijenstrategie, Groene cirkels bijenlandschap, Groene cirkels Cosun, COP Samen Brabant vergroenen, VGNP, Brabants Bodem, Steenbreek, Hoopheggen etc.

2 Betrekken jongeren, onderwijs en educatie

De bestaande tentoonstelling met het educatiepakket wordt regelmatig gebruikt. Deze tentoonstelling en het educatiepakket blijven beschikbaar voor alle partners van het bijenlandschap en kunnen, bijvoorbeeld, door alle scholen in onze regio worden geleend. We zetten ons in om samen met het Natuurpodium de tentoonstelling en het educatiepakket actief beschikbaar te blijven stellen en de verbinding te zoeken met opgaven van anderen.

Studenten van MBO verbinden we aan ons netwerk door - bijvoorbeeld de groene - vakopleidingen uit te nodigen om deel te nemen aan onze excursies en kennisbijeenkomsten. We houden onze ogen open voor verbindingen met andere onderwijsinstellingen en andere manieren om jongeren te betrekken.

3. Thematische projecten

A Voortzetten en opschalen dijkenproject

Dijken zijn bijzonder interessant voor biodiversiteit in het algemeen en wilde bijen en hommels in het bijzonder. In het programma Rijke Dijken van de Delta worden dijken in Zuid-Holland, West-Brabant en Zeeland onderzocht op de waarde voor insecten. Op deze website wordt in een korte video helder uitgelegd waarom dijken zo interessant zijn: www.bestuivers.nl/dijkenproject en dit artikel beschrijft de start van dit project: [Dijkbeheerders slaan handen ineen](#)

Een aantal dijken in Steenberg en Drimmelen is al onderzocht op de waarde voor biodiversiteit en de komende jaren wordt het beheer hier aangepast. Ook de effecten van die aanpassingen worden voor meerdere jaren gemeten.

Waarschijnlijk is er vanaf 2026 in Stila een beheerpakket beschikbaar voor extensieve beweiding. Extensieve beweiding is één van de effectieve manieren om de kwaliteit van de dijk voor insecten te verbeteren. Zo'n financiële prikkel kan heel goed helpen om beheerders van dijken over de streep te trekken.

De kennis en ervaringen worden daarna gedeeld met andere gebieden. Er is ruimte om de aanpak uit te breiden naar nieuwe dijken of nieuwe gebiedsclusters in gemeenten waar dijken aanwezig zijn.

B Het project 'van bufferstrook naar bijenstrook', voortzetten en uitbreiden.

Vanaf 2023 moeten agrariërs langs waterlopen bufferstroken opnemen in hun percelen. Dit zijn stroken van zo'n 3 tot 5 meter breed waar kortweg geen mest en bestrijdingsmiddelen mogen worden gebruikt. Samen met Coördinatiepunt Landschap (Brabants Landschap), Wageningen Environmental Research en een aantal partners (Agrarische Natuurverenigingen, Cosun Beet Company, Treeport, Fruitport, Waterschap Brabantse Delta, ZLTO) is in 2023 verkend of en welke kansen er zijn om van deze stroken bijen-stroken te maken. Gewerkt is aan zaadmengsels en een aanpak die zowel de bestuivers, de agrariërs en verschillende gewasgroepen (akkerbouw, akkerbouw met peulvruchten, fruitteelt, boomkwekerij, mais) kunnen ondersteunen.

In 2024 is dit project voor het eerst uitgevoerd en dit heeft geresulteerd in 154 kilometer bijen-bufferstroken. In 2025 is 194 kilometer bufferstrook ingezaaid. Waterschap Brabantse Delta en de ledencommissies van 4 regionale Rabobanken hebben de kosten van de zaadmengsels voor rekening genomen. Dit project is een succes en wordt voortgezet. De ontwikkeling van de bijen-bufferstroken wordt gemonitord door Wageningen Environmental Research.

Het project omvat voor het bijenlandschap voor de komende 2 jaar de volgende werkzaamheden:

- Kartrekker en coördinator
- Communicatie en promotie
- Kennis en inzichten vertalen naar de praktijk
- Zoeken van financiering
- Verzorgen van presentaties, organiseren en voorbereiden van workshops en excursies.
- Deelnemers enthousiasmeren om mee te doen met monitoring, resultaten delen, evaluatie en bijstellen aanpak.

Provincie Noord-Brabant heeft vanuit Brabants Bodem subsidie verstrekt om de bijen-bufferstroken op te schalen naar het werkgebied van Van Gogh Nationaal park. Dit zijn extra activiteiten naast onze basisbegroting.

C Opstarten project bijvriendelijke sportparken

We zetten de verkenning naar kansen op sportparken voor ten concreet starten we met het uitvoeren van een pilot. Als pilotlocatie is sportpark Rozenoord in Bergen op Zoom gekozen. De ervaringen en de aanpak delen we met het netwerk van Bijenlandschap West-Brabant.

D Verkennen kansen verblijfsrecreatie en zorginstellingen

In samenwerking met Camping Uit en Thuis en Recron/Hiswa Brabant is in de tweede helft van 2025 gestart met de inventarisatie van kansen voor vakantieparken en campings. In november vond een eerste informatieve en verkennende bijeenkomst plaats met ca. 25 vakantiepark-beheerders uit Noord-Brabant. De verkenning wordt in ieder geval voortgezet en verdiept met deze groep en we brengen in beeld wat er nodig is om concreet aan de slag te gaan.

Zorginstellingen zoals ziekenhuizen, verzorgingshuizen, GGZ locaties hebben vaak veel buitenruimte en het zijn plekken waar veel mensen samenkomen. Dit maakt het tot interessante plekken om te werken aan bijvriendelijke inrichting en beheer en bewustwording. De verkenning naar concrete kansen wordt in 2026 gestart.

E Toevoegen bijen aan groenblauwe dooradering (Stila en ANLb)

Het toevoegen van bijvriendelijk beheer aan pakketten en maatregelen die al bestaan is wat het bijenlandschap betreft een heel effectieve manier om resultaat te bereiken. Noord-Brabant (de provincie, Coördinatiepunt Landschapsbeheer, Boeren natuur Brabant West, de ANV's, etc.) is heel goed in het stimuleren van grondeigenaren, agrariërs en beheerders om biodiverse en natuurinclusieve dingen te doen. De uitvoering van Stila en ANLb zijn 2 succesvolle voorbeelden. Vanaf 2026 verkennen we samen met deze organisaties in hoeverre de pakketten en regelingen al bijdragen aan het leefgebied van wilde bijen en of en hoe bijvriendelijk beheer eraan kan worden toegevoegd.

4. Kennisdeling: Kennissessies en excursies organiseren

In ieder geval voor de volgende onderwerpen:

- Economische belang van bestuiving.
- Natuurlijke plaagbestrijding, verbonden aan werking van de bijen-bufferstroken en heggen en hagen.
- Bloeibogen.
- Versterken leefgebied bestuivers in de openbare ruimte.
- Volgen aanpak Aziatische hoornaar.
- Verkennen kansen voor kennisdeling en samenwerking met de Vlaamse Week van de Bij.

5. Inspelen op nieuwe kansen en ontwikkelingen

- Voortgangsgesprekken met de partners, mede op basis van de kansenkaart. Input verzamelen voor het maken van plannen.
- Een kracht van ons Bijenlandschap West-Brabant is dat we open staan en onze ogen open houden voor kansen en ontwikkelingen. We willen kunnen inspelen op nieuwe kansen die zich voordoen. Er is daarom tijd gereserveerd om contacten te kunnen leggen, te verkennen en anderen met presentaties, werkbezoeken et cetera te kunnen inspireren.